

3. Girc K. Interpretacija kul'tur. Vybrani ese / K. Girc; [per. z angl. N. Komarovoj]. – K.: Duh i Litera, 2001. – 542 s.

4. Zubro T. Etnichna identyfikacija abo Mrii' pro mynule / T. Zubro // Politychnyj menedzhment. – 2010. – №1 (40). – S.88–108.

5. Kozellek R. Chasovi plasty. Doslidzhennja z teorii' istorii' / R. Kozellek [per. z nim.]. – K.: Duh i Litera, 2006. – 429 s.

6. Kjubler H.–D. Mify pro suspil'stvo znan'. Zminy u suspil'stvi: informacija, zasoby masovoi' informacii' ta znannja / H.–D. Kjubler; [per. z nim. Ju. V. Uvarov]. – K.: Vydavnychyj dim Dmytra Burago, 2010. – 264 s.

7. Majboroda O. Etnopolitychna situacija v Ukrai'ni: regional'nyj vymir / O. Majboroda // Sprjannja poshyrennju tolerantnosti u polietnichnomu suspil'stvi. – K.: Fond "Jevropa XXI", 2002. – S.9–33.

8. Masenko L. Movna situacija Ukrai'ny: sociolingvistychnyj analiz / L. Masenko // Movna polityka ta movna sytuacija v Ukrai'ni: analiz i rekomendacii'; za red. Juliane Besters–Dil'ger; proekt SNTAS "Language Policy in Ukraine: Anthropological, Linguistic and Further Perspectives" (2006–2008). – K.: Kyjevo–Mogyljans'ka akademija, 2008. – S.101–112.

9. Sofronova L. A. Vvedenie / L. A. Sofronova // Kategorii i koncepty slavjanskoj kul'tury. Trudy Otdela istorii kul'tury. – M.: In-t slavjanovedenija RAN, 2008. – S.3–12.

Yakovleva E. V., candidate of philosophical sciences, docent, docent of Humanities Department, Kiev Institute of Business and Technology (Ukraine, Kyiv), elva_rom@inbox.ru

Philosophical analysis of the language factor as an element of national political discourse

This article provides a conceptual overview of the main philosophical arguments in favor and against the preservation of multilingualism in Ukraine. It is revealed the potential of the trend to strengthen and expand the phenomenon of multilingualism as an expression of the strategic interests of major ethnic groups in Ukraine. If we reject politically motivated accusations in the Russian language in Ukrainian society, while knowledge of Russian is not threatened Ukrainian national identity. The same applies to Ukrainian–Russian bilingualism, including cases where ethnic Ukrainian, which is native Ukrainian in everyday communication not use it, but also mainly Russian or Russian.

Perspective for Ukraine is gradual but urgent, perhaps even forced transition to a new type of multilingualism, which provides a high level of ownership, in addition to Ukrainian and Russian, also in English.

Keywords: multilingualism, bilingualism, language factor, political discourse, the Ukrainian state, national identity.

Яковлева Е. В., кандидат философских наук, доцент, доцент кафедры гуманитарных дисциплин, Киевский институт бизнеса и технологий (Украина, Киев), elva_rom@inbox.ru

Философский анализ фактора языка как элемента отечественного политического дискурса

Осуществлен концептуальный философский обзор основных аргументов в пользу и против сохранения многоязычия в Украине. Выявлен потенциал развития тренда к укреплению и расширению феномена многоязычия как выражение стратегических интересов основных этнических групп в Украине. Если отбросить политически мотивированные обвинения в адрес русского языка в украинском обществе, тогда знание русского языка не угрожает национальной идентичности украинцев. То же самое касается украинско–русского двуязычия, в том числе и случаев, когда этнические украинцы, для которых родным является украинский, в повседневном общении используют не его, но также русский или преимущественно русский.

Перспектива для Украины заключается в постепенном, но неотложном, возможно, даже форсированном переходе к многоязычию нового типа, которое предусматривает достаточно высокий уровень владения, кроме украинского и русского, еще и английским языком.

Ключевые слова: многоязычие, двуязычие, фактор языка, политический дискурс, украинское государство, национальная идентичность.

* * *

УДК 37.011:37.014

Сакун А. В.

кандидат філософських наук, доцент, провідний науковий співробітник, Інститут обдарованої дитини Національної академії педагогічних наук України (Україна, Київ), gileya.org.ua@gmail.com

ЗНАННЯ І НАВЧАННЯ В СИНЕРГЕТИЧНІЙ ПАРАДИГМІ

В статті розглядаються проблеми розвитку знання в контексті синергетичної парадигми, акцентується увага на інноваційних підходах до

адміністративного виміру освіти. Показано, що синергетична методика фактично відповідає настанові навчання впродовж всього життя. Розкривається зміст нелінійного діалогу як умови взаємодії індивідів. Основу сучасної освіти складає синергетичний вимір соціальної реальності.

Ключові слова: освіта, знання, синергетика, освітня парадигма, соціальний інститут.

Динаміка сучасної цивілізації обумовлює необхідність залучати до її вивчення нові способи пізнання і парадигми мислення. Відбувається інтенсивна зміна усталених соціокультурних кодів життя людини, утворюючи його нові системи і форми. В силу чого, особливого значення в дослідженні сучасності набуває синергетична парадигма, яка, в свою чергу, зосереджує дослідницьку увагу на аспекті самоорганізації освітнього процесу і наукового пізнання.

Перед тим, як розглядати синергетичний аспект організації пізнавально-освітнього процесу, слід визначитися із способом кореляції освіти і синергетики. В науковій літературі виокремлюються три "іпостасі", в яких освіта "потребує синергетики": синергетика для освіти (synergetics for), синергетика в освіті (synergetics in) та власне синергетика освіти (synergetics of). Під першою розуміються інтегративні курси синергетики в середній і вищій школі по завершенню чергового циклу навчання – "підготовча, начальна, середня школа, цикл фундаментальних дисциплін у вищій школі, цикл спеціальних дисциплін, аспірантура, факультети перепідготовки і підвищення кваліфікації вчителів і викладачів, адаптивні курси і отримання другої освіти людьми зрілого віку. Починати слід з створення учебної літератури і спеціальних потоків факультетів підготовки абітурієнтів. Це шлях спірального сходження до межі усвідомлення цілісності світу" [2], – зазначає В. Буданов.

Під синергетикою в освіті потрібно розуміти впровадження в окремих дисциплінах матеріалів, що ілюструють принципи синергетики в кожній дисципліні, природничій або гуманітарній [4, с. 56]. "Синергетику в освіті" не слід ототожнювати з "синергетикою освіти", під якою розуміється синергетика, що застосовується власне для процесу освіти, становлення особистості і знання. В даній ситуації найбільш імпактну роль відіграють людський фактор та креативний характер синергетики. "Високі приклади педагогічної майстерності і авторських методик і є найкращими взірцями використання цілісних синергетичних підходів, але проблема не в тому, щоби створити єдину методіку, а в тому, щоби навчити викладача усвідомлено творити власну, тільки свою методіку і стиль, залишаючись на позиціях науки про людину" [2], – резюмує В. Буданов. У такому термінологічному аспекті синергетика постає "загальнонауковою методологією (макрорівень наукової методології, методологія як специфічний вид людської діяльності), що оперує універсальними максимумами, які своєрідно транслюються на різні предметні галузі наукового знання і поширюються на усі об'єкти наукового дослідження. Синергетика – макрокоордината сучасної науки, що зумовлює існування діалектичного зв'язку із філософією освіти (мезокоординатою) й особистісно-гуманістичною педагогічною парадигмою (мікрокоординатою)" [5, с. 465].

Вказані параметри функціонування сучасного освітньо-пізнавального процесу забезпечують вибудову креативної синергетичної методології і технології професійної підготовки майбутніх учителів і вчених як суб'єктів когнітивної діяльності. "На наш погляд, власне такий підхід дасть змогу долати парадокси, що визріли в сучасній педагогічній освіті й гальмують процес її модернізації. По-перше, на сучасний момент освіта зарекомендувала себе як суспільна сфера, найпрогресивніша в ракурсі декларування й найінертніша в ракурсі дії. Звідси випливає і достатньо глибокий розрив між теорією і практикою, наукою і реальним життям. Долати цей розрив можливо і потрібно – через декларацію реально втілюваних цінностей і реальне втілення задекларованих цінностей у життя. По-друге, спостерігається зниження суспільного статусу та суспільної ролі сучасного вчителя на тлі його історично вивіреної грандіозної місії перед людством. Звідси – масове знецінення педагогічної освіти і використання її молоддю в якості буфера для здобуття вищої освіти" [5, с. 466]. В силу чого виокремлюються основні закони реалізації завдань сучасної освіти, покликаної долати вищезгадані парадокси через інноваційну методологію, на засадах синергетики, концептуального знання і особистісно-гуманістичної парадигми продуктивного мислення.

Такими законами мають стати синергетичне звернення до особистості людини як до суб'єкта саморозвитку, до суб'єкта професійного становлення, основною ознакою якого є наявність цілісного комплексу професійно значимих характеристик, а також як до суб'єкта цивілізації. Такі підходи зумовлюють і формування нових принципів в освіті, що відповідають викликам сучасності. В першу чергу, це принцип холізму як синергетичної цілісності, в другу чергу – інші принципи, зокрема поліцентризму, відкритості і динамізму, культуровідповідності, варіативності і елективності. З вищезазначеного можна зробити висновок: синергетика виступає не тільки змістовною методологією освіти, але й певним, креативним менеджерським підходом до неї.

В умовах динаміки сучасного знання особливої актуальності набуває не тільки його змістовне перетворення, але й інноваційні підходи до адміністративного виміру освіти. У глобалізованому світі менеджмент стає запорукою ефективної організації та регуляції соціальних, культурних, економічних процесів. Він отримує властивості соціального інституту, соціальним організатором і регулятором суспільно-економічних процесів і відносин. Як зазначає В. Алексєєвський, моделі сталого розвитку соціальних об'єктів містяться в тому, що "переважаючий розвиток насамперед повинні мати людські підсистеми організації, а не суто технологічні" [1, с. 289].

Виникає відповідна гіпотеза, згідно якої стратегічна підсистема розвиває діючі технології фірми шляхом економічної, синергетичної, за своєю суттю, підтримки, як домінуючих інвестицій та інновацій за рахунок накопичених раніше фінансових і людських ресурсів. Соціальна підсистема і організаційна культура як її змістовна складова своєчасно повинна отримувати повноцінні ресурси для розвитку людської складової для найбільш ефективної праці. Ефективність

зумовлюється соціально-технологічною кооперацією, внутрішньоорганізаційною діяльністю. Особливої ваги набувають організаційні заходи з розвитку духовної складової трудового потенціалу робітників (особливо це стосується педагогічного складу – А.С.), тобто структури прогресивної скерованості системних цінностей. У протилежному випадку стала система втрачає рівновагу – виникає нерівномірність у розвитку виробничих сил у бік їхньої технізації, що вступає в суперечність з принципами гуманізму у розвитку цивілізації в цілому.

Сучасна цивілізація передбачає стабілізацію соціальних інститутів, їх сталий розвиток. В силу чого інвестиції, в першу чергу в людський капітал, є необхідними для уникання соціальної ентропії. Зниження таких інвестицій означатиме гальмування у розвитку соціокультурного середовища. Водночас, з огляду на "піраміду потреб", запропоновану А. Маслоу, це буде означати не тільки занепад духовної культури, але й виникнення почуття фрустрації у працюючих, а надалі і занепад виробництва, в тому числі й технологічного. Такі соціальні процеси викликають кризові явища, які в свою чергу провокують відрив суспільної свідомості від стереотипів мислення, які не відповідають вимогам епохи.

У першу чергу мова йде про розвиток економічного мислення. Після кризових явищ у соціально-економічній сфері починають переглядатися засади економічної освіти. На думку багатьох дослідників, основним завданням нового етапу суспільного розвитку є трансформація світоглядних орієнтирів суспільства, насамперед – молоді, яка в більшій мірі підготовлена для сприйняття нового соціокультурного середовища: ідеалів, цінностей, правил, заборон, технологій, відносин нового інформаційного суспільства. Тому так важливо, щоб потенційні працівники чітко усвідомлювали зв'язок основних понять, які у загальних соціальних категоріях розкриваються через взаємозалежність людини, технології виробництва, форм власності, керівництва, форм влади і суспільного устрою. Тобто розуміння того, що соціоекономічні відносини обумовлені рівнем розвитку духовного світу людини, її інтелекту, професійних і особистих якостей. В свою чергу, вони визначають становлення сучасних технологій виробництва і комунікацій. Це передбачає, зокрема, розвиток прогностичних вмінь, що базуються на кваліфікативних і квантифікативних аналізах, термінологічній та праксеологічній детермінованості [1, с. 291].

Отже, можна сказати, що синергетичний менеджмент розкриватиме три форми ціннісного прояву власного "Я": економічну, соціальну, організаційну. В рамках даного дослідження особливо цікавими видаються друга і третя форми. Соціальна форма власного "Я" передбачає важливість саме громадської складової власності. Так, володіння майном не тільки надає власникові певного соціального статусу, але й впливає на соціальні зв'язки. Організаційна форма визначає шляхи використання об'єкта власного "Я", що є необхідною передумовою повноцінного існування у сучасній цивілізації [7, с. 17].

Постає питання про культуру управління, яка має не тільки викладатися учням, але й бути запроваджена у

навчальних закладах. Ця культура включає в себе як елементи економічної культури, предметом якої є розвиток відносин власності і продуктивних сил, так і елементи культури духовної. “Найбільш розвинені країни вже у повному обсязі засвоїли технології менеджменту освіти, якому сприяє перехід влади від сучасної бюрократії (корумпованого чиновництва разом з олігархами) до адхократії, коли влада в суспільстві здійснюється представниками корпоративної власності з підтримкою когнітаріату: спеціалістів, професіоналів, вчених. Так характеризується постіндустріальне суспільство, елементи якого вже присутні в країнах з соціально-орієнтованою ринковою економікою” [1, с. 300]. Можна зазначити, що перехід до синергетичного менеджменту в освіті зумовлений глобальними процесами трансформації сучасного соціуму, нового типу відносин.

Синергетичний підхід до розвитку процесу знання передбачає зміну адміністрування освіти. Класифікуючи синергетичні методи освіти, їх можна виокремити у такі різновиди: самоосвіта, нелінійний діалог, пробуджуюча освіта, освіта як інактивація, освіта як адаптивна модифікація, освіта як фазовий перехід, гештальт-освіта.

Стосовно самоосвіти, то вона передбачає активне залучення власних сил учня. “Краще керівництво – самоуправління, ще даоси говорили, що добрим є той урядовець, який керує якомога менше. Екстраполюючи це твердження на сферу Сходу, можна зазначити, що добрим є той вчитель, який вчить, точніше, повчає, якомога менше. Головне – не передача знань, але оволодіння способами поповнення знань і швидкої орієнтації у розгалуженій системі знання, методами самоосвіти” [3, с. 136], – зазначають С. Курдюмов та О. Князева. Така синергетична методика фактично відповідає сучасній настанові “навчання впродовж усього життя”. Вона викликана тим, що кількість інформації перманентно збільшується мало не у геометричній прогресії.

Але вже в модерні часи спостерігається екстенсивне зростання інформації. Особливо гострим таке відчуття буває у людини “модерного” мислення. Для цієї людини характерне глибоке “проникання всередину, підрив поверхні”, у той час як для людини постмодерної таке глибоке заглиблення в предмет дослідження, з огляду на нескінченність інформації, не є показовим. “Постмодерний індивід відкритий для всього, але сприймає все як знакову поверхню, навіть не намагаючись проникнути в глибину речей, в значення знаків. Постмодернізм – це культура легких та швидких дотиків” [8], – зазначає М. Епштейн. Таким чином, самоосвіта набуває важливої ролі, адже вона відповідає вимогам до мислення сучасної людини. Однак в таких умовах для досягнення максимального ефекту від пізнання і навчання необхідна безперервна праця – інтелектуальна, мисленнева.

Важливим синергетичним методом пізнання і навчання є нелінійний діалог. У процесі самоорганізації соціуму відбувається взаємодія індивідів один з одним. Однак ситуації в соціумі не є лінійними, сама система в процесі еволюції є неусталеною, відтак доволі чутливою до впливів, а це передбачає високу варіативність напрямів її розвитку. Здійснюючи свій

вибір, суб’єкт орієнтується на один зі шляхів еволюції складної системи, елементом якої він є, на свої власні вподобання. Отже, суб’єкт обирає найбільш вигідний для себе шлях, який, водночас визначається внутрішніми властивостями цієї системи. В цьому контексті “синергетику можна розглядати як оптимістичний шлях вирішення нелінійної ситуації” [3, с. 137]. Саме синергетичний підхід до навчання і пізнання може забезпечити циклічну детермінацію і взаємне конструювання, становлення і розвиток індивіда. Навчання – це не передача знань, а і створення умов, за яких стають можливими процеси примноження знань, це активна і продуктивна творчість. Водночас, такі процеси і є нелінійними ситуаціями відкритого діалогу (адже між учасниками навчання відбуваються комунікації), прямого і зворотного зв’язку, солідаристичного освітнього акту. В разі досягнення між учасниками нелінійного діалогу взаєморозуміння, вони, згідно з синергетичною парадигмою, опиняються в одному узгодженому темпосвіті. Це означає, що завдяки однакової активності учень і вчитель починають жити в одному ритмі, функціонувати з однією і тією ж швидкістю. Вчитель навмисне ставить питання таким чином, щоб спровокувати учня на сумісну дослідницьку діяльність. Із суб’єкт-об’єктних відносин навчання перетворюється на суб’єкт-суб’єктні відносини. Вчитель і учень стають кооперуючими один з одним колегами, змінюючись в процесі навчання.

Одним з актуальних синергетичних методів менеджменту освіти є пробуджуюче навчання. З огляду на зміну філософсько-освітніх парадигм, соціальних відносин, сьогодні знову нагальним стає питання про оптимальні підходи до навчання. В силу чого особливої ваги набуває питання про керівництво пізнавально-навчальним процесом без демонстрації, виокремлення самого керівництва, вертикальних зв’язків між учнем та вчителем. Саме тому синергетика в освіті досліджує питання про те, яким чином можна резонансно дією активізувати системні процеси, скеровані на самодостатній розвиток. Постає проблема подолання ентропії шляхом формування відповідних ціннісних орієнтирів. Саме цим зумовлений синергетичний погляд на феноменологію сучасного навчально-пізнавального процесу через призму традиційності й інноваційності.

Стратегія особистісно-гуманістичного виховання в контексті синергетики характеризується контекстом, що передбачає, по-перше, ціннісний орієнтир у ставленні до людини і, по-друге, ціннісну позицію самої людини у виховному процесі. Виховний процес у такому разі розглядається як поліхронічна цілісність, система комунікаційних відносин, персоналізована єдність двох взаємозалежних виховальних впливів: “вихователь – вихованець”, “вихованець – вихователь”, коеволюційна діяльність. У такому разі статус вихователя і вихованця у контексті виховувальної взаємодії підвищується до рівня партнерства, що виявляється у співробітництві та співтворчості, а відтак виступає одним із найважливіших чинників ефективності навчально-пізнавального процесу. “Основними характеристиками особистісно-гуманістичної позиції педагога є емпатійне розуміння вихованця, відкритість до особистісного досвіду іншої людини, активність у виховувальній взаємодії, здатність відчувати емоційний настрій

колективу. Людина є островом всередині себе, і вона може побудувати місток до іншої людини лише за умови, що вона бажає бути самою собою і їй дозволяють бути самою собою” [6, с. 58], – переконує К. Роджерс.

Вибудовуючи власну діяльність згідно з особистісно-гуманістичною стратегією в контексті синергетичної освітньої парадигми, учитель-вихователь посідає позицію наставника, друга і помічника вихованця. Саме така позиція в ідеалі повинна стати синергетичною аксіомою професійної діяльності вчителя нової генерації, його особистісним надбанням, що стає можливим за умови сходження від мети і завдань нової освітньої парадигми – через її сутність і функції – безпосередньо до стратегії і технології педагогічної підтримки, допомоги і захисту людини. Інноваційна синергетична методологія професійної підготовки вимагає перманентного оновлення її змісту. Розвиток сучасної синергетичної освіти в цілому стратегічно спрямований на становлення цілісного освітнього простору на основі інтеграції національних освітніх програм і стратегій у контексті універсальних загальнолюдських цінностей і освітніх ідеалів. У її основі – синергетичний вимір реальності, взаємоперехід від диференціювання знань – до їх синтезу, від редукціонізму – до холізму.

Сучасний освітній простір передбачає звернення особливої уваги на те, що успіх виховної діяльності вчителя-вихователя залежить від синергетичної єдності і взаємозв'язку мікро-, мезо- і макрорівнів. Кожен рівень реалізується у відповідному напрямку. Такий підхід дає змогу наочно продемонструвати складність, різноманітність і цілісність діяльності вчителя-вихователя в умовах сучасної школи, усвідомити її глибинну сутність, полірівневий зміст і необхідність реалізації в умовах глобальної соціальності.

Список використаних джерел

1. Алексеевский В.С. Синергетика менеджмента устойчивого развития / Алексеевский В.С. – М.: Манускрипт, 2006. – 328 с.
2. Буданов В.Г. Синергетическая методология в образовании [Электронный ресурс] / В.Г. Буданов. – Режим доступа: <http://spkurdyumov.narod.ru/budanov14.html>. – Название с экрана.
3. Князева С., Курдюмов А. Основания синергетики. Синергетическое мировидение. / Князева С., Курдюмов А. – М.: ЛИБРОКОМ, 2010. – 256 с.
4. Кремень В.Г., Ильин В.В. Синергетика в освіті: контекст людиноцентризму: монографія. / В.Г. Кремень, В.В. Ильин – К.: Педагогічна думка, 2012. – 386 с.
5. Робуль О.М. Феноменологія класного керівництва у сучасній педагогічній теорії і шкільній практиці / О.М.Робуль // Педагогіка. Інтегрований курс теорії та історії: У 2 ч. / За ред. А.М. Бойко. – Ч. 2. – К.: ВІПОЛ, Полтава: АСМІ, 2004. – С. 449-479.
6. Роджерс К. Несколько важных открытий / К. Роджерс // Вестник Московского университета. – Сер. 14. Психология. – 1990. – № 2. – 479 с.
7. Торчинов Е.А. Пути философии Востока и Запада / Торчинов Е.А. – СПб.: Азбука, 2003. – 453 с.
8. Эпштейн М. Информационный взрыв и травма постмодерна [Электронный ресурс] / М. Эпштейн. – Режим доступа: <http://www.philosophy.ru/library/epstein/epsht.html>. – Название с экрана.

References

1. Alekseevskiy V.S. Synerhetyka menedzhmenta ustoychyvoho razvytyya / Alekseevskiy V.S. – M.: Manuscript, 2006. – 328 s.
2. Budanov V.H. Synerhetycheskaya metodolohyya v obrazovanyyu [Elektronnyy resurs] / V.H. Budanov. – Rezhym dostupa: <http://spkurdyumov.narod.ru/budanov14.html>. – Nazvanye s

ekrana.

3. Knyazeva S., Kurdyumov A. Osnovanyya synerhetyky. Synerhetycheskoe myrovydenye. / Knyazeva S., Kurdyumov A. – M.: LYBROKOM, 2010. – 256 s.
4. Kremen' V.H., Il'yin V.V. Synerhetyka v osviti: kontekst lyudynotsentryzmu: monohrafiya. / V.H. Kremen', V.V. Il'yin – K.: Pedahohichna dumka, 2012. – 386 s.
5. Robul' O.M. Fenomenolohiya klasnoho kerivnytstva u suchasnyy pedahohichnyy teoriyi i shkil'niy praktytsti / O.M.Robul' // Pedahohika. Intehrovanyy kurs teoriyi ta istoriyi: U 2 ch. / Za red. A.M. Boyko. – Ch. 2. – K.: VIPOL, Poltava: ASMI, 2004. – S. 449-479.
6. Rodzhers K. Neskol'ko vazhnykh otkrytyy / K. Rodzhers // Vestnyk Moskovskoho unyversyteta. – Ser. 14. Psykholohyya. – 1990. – № 2. – 479 s.
7. Torchynov E.A. Puty fylosofiy Vostoka y Zapada / Torchynov E.A. – SPb.: Azbuka, 2003. – 453 s.
8. Эпштейн М. Ynformatsyonnyy vzyryv y travma postmoderna [Elektronnyy resurs] / M. Эпштейн. – Rezhym dostupa: <http://www.philosophy.ru/library/epstein/epsht.html>. – Nazvanye s

Sakun A. V., PhD in philosophy, Assoc. Prof., Leading Researcher in The Institute of Gifted Child of National Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine (Ukraine, Kyiv), gileya.org.ua@gmail.com

Knowledge and Education in a Synergistic Paradigm

The paper reveals the development of knowledge in the context of synergetic paradigm. It focuses on innovative approaches to the administrative dimension of education. It is shown that a synergistic technique actually complies with the principle of lifelong learning. The content of the non-linear dialogue as a condition for the nonlinear interaction of individuals is revealed. The basis of modern education is a synergetic dimension of social reality.

Keywords: education, knowledge, synergetics, education paradigm, social institute.

Сакун А. В., кандидат философских наук, доцент, ведущий научный сотрудник, Институт одаренного ребенка Национальной академии педагогических наук Украины (Украина, Киев), gileya.org.ua@gmail.com

Знание и обучение в синергетической парадигме

В статье рассматриваются проблемы развития знания в контексте синергетической парадигмы, акцентируется внимание на инновационных подходах к административному измерению образования. Показано, что синергетическая методика фактически соответствует принципу обучения на протяжении всей жизни. Раскрывается содержание нелинейного диалога как условия взаимодействия индивидов. Основу современного образования составляет синергетическое измерение социальной реальности.

Ключевые слова: образование, знание, синергетика, образовательная парадигма, социальный институт.

* * *

УДК:141.2:167:378.147

Рябенко В. І.
кандидат сільськогосподарських наук,
старший науковий співробітник, провідний науковий
співробітник, Інститут вищої освіти
Національної академії педагогічних наук України
(Україна, Київ), RVlvan@ukr.net

АКТУАЛЬНІСТЬ ТА МЕТОДОЛОГІЧНІ ТРУДНОЩІ ОЦІНЮВАННЯ ЯКОСТІ ВИЩОЇ ОСВІТИ: КРИТИЧНИЙ АНАЛІЗ ПРОБЛЕМИ З ПОЗИЦІЙ СВІТОГЛЯДНО- КОМПЕТЕНТІСНОГО ПІДХОДУ

Здійснено критичний аналіз традиційних підходів в оцінюванні якості вищої освіти та з'ясовано сутність методологічних складових цього оцінювання. Актуалізовано проблему оцінювання якості вищої освіти з позицій світоглядно-компетентісного підходу. Зроблено застереження щодо використання формальних, бюрократичних, технократичних підходів в оцінюванні якості вищої освіти. Акцентовано важливість світоглядної компетентності як складової інтегральної компетентності особи з вищою освітою, оскільки від цінностей, якими та керується, залежить на творення добра чи зла будуть спрямовані професійні знання, уміння й навички, якими ця особа володіє. Визначено, що можливість отримання легітимного диплому про вищу освіту особами, які не володіють реальною компетентністю, є легалізованою фальсифікацією вищої освіти, яка в Україні набула системного характеру. Названо індикатори такої фальсифікації.